

**УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ИЗБОРНОМ ВЕЋУ**

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета у Београду од 20.12.2011. године изабрани смо за чланове комисије за припрему реферата о кандидатима пријављеним на конкурс и предлагање кандидата за избор у звање ванредног професора за ужу научну област АРХЕОЛОГИЈА. На конкурс објављеном у листу "Послови" од 28.12.2011. пријавио се један кандидат - др Софија Стефановић. Комисија је прегледала сва документа и радове кандидата и подноси Изборном већу Филозофског факултета у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

Др Софија Стефановић рођена је у Кикинди 03.02.1972. године, док је основну школу завршила у Новом Саду а гимназију у Сремским Карловцима. Основне студије археологије уписала је 1990. и дипломирала 1995. године, са просеком 8.78. Магистарске студије завршила је 2000. године на Филозофском факултету у Београду. На истом Факултету је 2006. године одбранила докторску дисертацију „Мишићно-скелетни маркери стреса у касној праисторији-некропола у Мокрину (2000-1500 пре н.е.).

Др Софија Стефановић од 1997. године ради на Одељењу за археологију као асистент-приправник, од 2001. године као асистент, а од 2007. године као доцент, на предметима у области физичке антропологије. Током свог предавачког рада увела је и нове предмете у наставни план на Одељењу за археологију-Биоархеологија, Палеодемографија, Археостеологија-идентификација људских скелетних остатака на основним и мастер

студијама као и предмете Биоархеологија деце и Еволуциона екологија на докторским студијама.

Као наставник, др Стефановић је изузетно посвећена раду са студентима и била је ментор бројних дипломских и мастер радова а тренутно је ментор четири докторска рада. Годинама је укључена у реформе студијског програма на Одељењу за археологију, и покренула је и реализовала различите активности које доприносе квалитетнијем студирању. Била је један од оснивача Лабораторије за биоархеологију (2008) која је формирана са циљем унапређења научно-истраживачког рада студената докторских студија.

Др Стефановић од 2011. године руководи пројектом *Биоархеологија древне Европе: људи, животиње и биљке у праситорији на тлу Србије*, који финансира Министарство просвете и науке, док је као истраживач рангирана у највишу А1 категорију. Од 2012. године сарадник је на fp7 пројекту BEAN – *Bridging the European and Anatolian Neolithic: demography, migration, and lifestyle at the advent of civilisation* што је уједно и први fp7 пројекат у српској археологији.

Када је у питању научно-истраживачки рад, др. Стефановић остварила је значајне резултате и на међународном нивоу, бавећи се у највећој мери темама праисторијске биоархеологије. Радове је објављивала у врхунским међународним часописима и од 2007. године објавила је три рада у часописима на SCI листи (*Journal of Anthropological Archaeology*, *Journal of Archaeological Science* и *International Journal of Osteoarchaeology*) као и радове у часописима са ERIH листе. Такође, од 2007. године објавила је и четири поглавља у међународним монографијама од чега једно у веома значајној монографији за читаву дисциплину *Human Bioarchaeology of the Transition to Agriculture*, чије је издавач Wiley-Liss. Објавила је и две монографије на српском језику-1) *Рад, род и статус у бронзаном добу: трагови физичких активности на скелетима са некрополе у Мокрину* у којој је публиковала резултате свог доктората и пружила реконструкцију физичких активности људи у бронзаном добу и описала однос тих активности са друштвеним положајем особа; 2) у монографији објављеној 2012. године, *Трепонематозне инфекције у европској праисторији*, пружила је прве доказе на популационом нивоу о присуству бактерије *Treponema pallidum* у праисторији Европе. Овај значајан налаз, потврђен кроз анализу 200 скелета из мезолита и неолита, значајно је променио наша сазнања о овој инфекцији, и пружио

озбиљне доказе да је инфекција, много пре повратка Колумба из Америке (како се најчешће верује) била широко распрострањена.

Поред рада на анализи присуства трепонематозне инфекције у праисторији Европе, за који смо уверени да ће бити препознат као изузетно значајан на међународном нивоу, у периоду од избора у доцента, 2007. године колегиница Стефановић највише се бавила физичким активностима праисторијских људи и биоархеологијом деце. О физичким активностима, објавила је у коауторству са М.Порчићем два рада, *Physical activity and social status in Early Bronze Age society: The Mokrin necropolis* и *Between-group Differences in the Patterning of Musculo-skeletal Stress Markers: Avoiding Confounding Factors by Focusing on Qualitative Aspects of Physical Activity*. Такође, као предавач по позиву на конференцији одржаној 2009. на Универзитету у Кембриџу изложила је рад *Muscles in transition- changing bodily activities from the Mesolithic to the Neolithic in the Danube Gorges*. Ови радови су, осим што су значајни за развој методологије анализе физичких активности на основу трагова припоја мишића, отворили значајна питања о томе на који начин је друштвени положај могао да утиче на активности које је одређена особа обављала. Истовремено, ови радови отварају и питања о томе како велике друштвене промене, нпр. прелазак из мезолита у неолит утичу на свакодневни живот и послове које људи обављају. Иновативност ових радова, и пионирски подухват и када је питању међународна наука довели су до тога да ови радови буду цитирани у веома кратком временском периоду.

Друга тема којој је др Стефановић била посвећена у претходном периоду је биоархеологија деце, област која је у повоју и у међународној науци. У својим истраживањима деце у праисторији, највећу пажњу је посветила скелетима деце и новорођенчади из мезолита и неолита на Ђердапу. У коауторству са Д.Борићем објавила је рад *The newborn infant burials from Lepenski Vir: In pursuit of contextual meanings*, и у коауторству са Б.Чуљковић и С.Ромац *DNA-based sex identification of the infant remains from Lepenski Vir* (радови су објављени у монографији чији је издавач Oxford-Archaeopress). Ови радови пружили су прва сазнања о томе какав однос су праисторијски људи имали према преминулој новорођенчади и далим обиље доказа о нарочитој пажњи која им је била посвећена у погребном ритуалу. Истовремено, у њима су публиковани резултати анализе древне ДНК из ових скелета на основу којих су добијени подаци о полу новорођенчади и њиховом могућем генетском сродству. Радови су изазвали значајну пажњу и већ су веома цитирани у свим радовима и монографијама који се баве проблематиком биоархеологије деце. Такође, када су у

питању деца, др Стефановић је објавила и рад *Late Neolithic Boys at the Gomolava Cemetery (Serbia)* (издавач Oxford: Archaeopress) у којем је пружила драгоцене информације о погребном третману деце у винчанској култури. Истовремено, др Стефановић бавила се и анализама физичких карактеристика деце у праисторији које су пружиле значајне информације о расту и развоју деце у овом периоду. Резултате ових анализа је у коауторству са R.Pinhasi и J.Stock приказала у поглављу *Variability in long bone growth patterns and limb proportions within and among Mesolithic and Neolithic populations from southeast Europe* које је објављено у монографији *Human Bioarchaeology of the Transition to Agriculture*.

У претходном периоду њена истраживања су била највише повезана за ђердаску антрополошку серију, и резултате нових истраживања на Власцу објавила је у коауторству са Д.Борић и Ј.Раичевић- *Mesolithic cremations as elements of secondary mortuary rites at Vlasac (Serbia)*, док је рад који се бави проблематиком исхране људи на Ђердапу, *Sulphur isotope evidence for freshwater fish consumption: a case study from the Danube Gorges, SE Europe* објавила у коауторству са O.Nehlich, D.Borić и M. Richards.

Целокупан научно-истраживачки рад колегинице Стефановић у претходном периоду пружио је изузетне доприносе у развоју праисторијске биоархеологије. Њена истраживања довела су до нових открића, попут присуства трепонематозних инфекција у европској праситорији. Такође, отворене су сасвим нове истраживачке теме, попут односа физичких активности и друштвеног положаја или односа праисторијских људи према деци. Истовремено, у њеном раду значајно је присуство анализа природних наука, попут примене анализе древне ДНК или анализе изотопа. Резултати њених истраживања објављени су у врхунским међународним часописима и монографијама, и многи од њих већ су веома много пута цитирани.

Према резултатима рада представљеним квантитативним параметрима, у периоду од избора у доцента, 2007. године, др Стефановић остварила је укупно 39,5 бодова (у категоријама $R10+R20+R50+R61+R62 = 36$; у категоријама $R63-66+R70 = 3,5$), што значајно превазилази број бодова потребних за избор у звање ванредног професора по Критеријумима за избор у звање Универзитета у Београду.

Када је у питању Филозофски факултет, др Стефановић је од 2010. године председник Комисије за

научно-истраживачки рад и ЕСПБ координатор факултета. Као координатор била је задужена на успостављање процедура мобилности наших студената а свакодневно је ангажована у помагању студентима у процесу мобилности. Ове активности допринеле су томе да је до сада око 30 студената део студијског програма завршило на страним универзитетима.

На Универзитету, три године је била члан Управног одбора Задужбине Веселина Лучића, а од 2012. године је и председник ове Задужбине (волонтерске функције).

Такође, др Стефановић остварила је значајне резултате и када је у питању представљање резултата научних истраживања широј јавности. Била је аутор две изложбе, Говор древних костију и Један обичан дан у животу праисторијског човека, које је видело око 20 000 људи и један је од аутора текста сталне поставке новог музеја на Лепенском Виру. Такође, учествовала је у два документарна филма, Повратак на Власац и Уснули у времену у којима су презентовани нови резултати у области истраживања праисторијске археологије.

Колегиница Стефановић, показала је изузетну заинтересованост и за рад са децом школског узраста и била је аутор и реализатор бројних програма и радионица у којима је археологија била употребљена за развој научне писмености ђака (да поменемо само неке радионице-Зашто су изумрли мамути, Археолошка сонда за децу, Шта нам говоре древне кости).

Имајући у виду изузетан квалитет резултата у наставним и научно-истраживачким активностима али и у активностима од значаја за Факултет, сматрамо да доц. др Софија Стефановић испуњава све услове за избор у звање ванредног професора за ужу научну област АРХЕОЛОГИЈА.

У Београду, 16.02.2012.

Комисија:

др Весна Димитријевић, Редовни професор

др Живко Микић, Редовни професор

др Драгана Антоновић, Научни саветник,
Археолошки институт у Београду